

zijn seminarie-opleiding af en zegde de toekomst van het priesterschap vaarwel. Schilder werd in zijn beleving van schoonheid en werkelijkheid al jong geboeid door de levensvisie van de kunstenaar, maar zoals hij te kennen gaf in een beschouwing over de poëzie van J.A. dèr Mouw: 'Achter deze *beleving* ligt leer, achter deze *aanschouwing* ligt *beschouwing*.'<sup>14</sup> Schilder beleefde de schoonheid op den duur meer in de fonkelende helderheid van het dogmatisch begrip, dan in de literaire ontroering. De kennismaking met de theologie van Barth rond 1925 vormde in deze ontwikkeling een wellicht beslissende overgang, al bleven sporen van zijn literaire passie in zijn werk altijd aanwezig. Aan het slot van *Wat is de hemel?* uit 1935 greep hij terug naar een gedicht van Guido Gezelle en nog in het laatste oorlogsnummer van *De Reformatie* schreef hij over de beschouwing die zijns inziens lag achter Martinus Nijhoffs dichtregels:

Ernstig en eenzaam staat  
tusschen de holten van  
hemel en aarde de man  
die Gods woorden verstaat.<sup>15</sup>

Schilder sprak in zijn leven vele malen in het publiek, meest in stampvolle kerken, en deed dat uit het hoofd, met hoogstens enkele kernwoorden op papier. Dat geheugensteuntje had hij echter niet nodig en menigmaal deed hij de verlichting op de lessenaar uit, om te voorkomen, dat die hem zou storen bij het spreken. Had hij eenmaal het woord genomen, 'niet gelikt, niet zalvend, maar zakelijk en resluut',<sup>16</sup> dan sleepte hij met een gedreven en dwingend betoog zijn gehoor mee, de ene apodictische volzin aan de andere ketenend, het geheel doorkruid met aforismen. Iets dergelijks valt van Van Duinkerken te melden. Michel van der Plas schrijft dat ook Van Duinkerken zijn redes uit

14. Schilder, 'Religieuze of aesthetische ontroering', *Bij dichters en schriftgeleerden*, pag. 32. Interessant is, dat Schilder in dit artikel wees op een met het zijne overeenkomend standpunt in het rooms-katholieke letterkundige tijdschrift *Roeping* (augustus 1924), waarin ook Van Duinkerken publiceerde. (pag.51)

Zie ook: Van Duinkerken over Prosper van Langendonck, *Roeping*, II: 'Wat hem ons het simpatiekste maakt, is: dat hij niet bevrediging gezocht heeft in het zinnelijke schoon, maar in de waarheid van het kristelik geloof.' Geciteerd in Th.A.P. Bijvoet e.a., *De Gemeenschap 1925-1941. Schrijversprentenboek 24*, Den Haag, 1986, pag. 36.

15. Schilder, 'Aan een jongeren tijdgenoot', *De Reformatie*, XX, 16 augustus 1940, pag. 351. Het citaat is het eerste couplet uit het gedicht 'Memlinc', opgenomen in de bundel *Vormen* uit 1924. Martinus Nijhoff, *Verzamelde gedichten*, vierde druk, Den Haag 1974, pag. 88.

16. F.H. von Meyenfeldt, 'Schilder, de man op de kansel', In: J. de Bruijn en G. Harinck, *Geen duimbreed! Facetten van leven en werk van prof.dr. K. Schilder, 1890-1952*, Baarn, 1990, pag. 174.